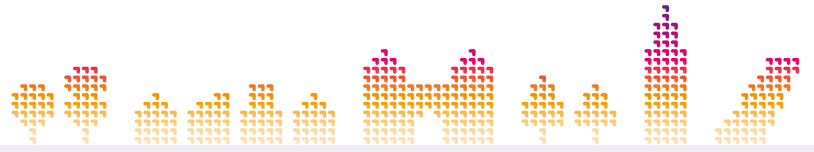

**BERGEN OP ZOOM
ONTWIKKELT.**

Ontwikkel jij mee? >

Pijlervisie Sociaal en Veilig.

Toekomstbeeld 2035

Bergen op Zoom wil een fijne plek zijn om te wonen, werken en leven. Een plek met een rijke historie en cultuur, goede infrastructuur, omringd door natuur, het spoor en het water, aan de Zeeuwse Delta op de grens van klei en zand en in de luwte van de steden Antwerpen en Rotterdam.

De gemeente Bergen op Zoom wil klaar zijn voor de toekomst. Als verbindende, duurzame BeLeefstad aan de Schelde willen we antwoord geven op uitdagingen die voor ons liggen en hebben we ambities om de stad verder te helpen. Samen kunnen we een hoop bereiken.

Inhoud

Toekomstbeeld	5
Deel 1	9
1. Maatschappelijke ontwikkelingen	10
2. De uitgangspunten.....	16
Deel 2	19
Visie op hoofdthema's	20
Thema 1: Meedoen	20
Thema 2: Ontwikkelen.....	29
Thema 3: Gezond leven makkelijk maken	34
Thema 4: Een veilige stad.....	39
Tot slot	47

Inleiding

Toekomstbeeld

Toekomstbeeld

Voor u ligt de Pijlervisie Sociaal en Veilig van de gemeente Bergen op Zoom. In deze visie nemen we u mee in het toekomstbeeld dat we als gemeente hebben op het sociale vlak in de breedste zin van het woord. Aan de hand van vier hoofdthema's geven we inhoud aan de vergezichten uit de Toekomstvisie die in 2021 is vastgesteld. Deze vergezichten reiken tot 2035. De Pijlervisie is als zodanig geen eindpunt, maar een startpunt.

Samenhang met andere visies

De Visie Sociaal en Veilig is een van de vier pijlers die zich bevinden onder de paraplu van de Toekomstvisie 2035. De andere -even belangrijke- pijlers zijn de Omgevingsvisie, de Economische Visie en de Visie op Dienstverlening. Het zijn visies op tactisch niveau en gericht op de lange termijn. Uit deze visies vloeien uitvoeringsnota's voort, die daadwerkelijk handen en voeten geven aan de inhoud van de pijlervisies. Zij vormen de vertaling naar operationeel beleid.

Hoe zijn we tot deze visie gekomen?

De inhoud van de Pijlervisie Sociaal en Veilig is tot stand gekomen in dialoog met onze omgeving. We hebben gesproken met onder andere partners, ondernemers, de jeugdraad, scholieren, inwoners en de gemeenteraad. Onze medewerkers van de beleidsterreinen Zorg & Welzijn, Onderwijs, Veiligheid, Sport en Cultuur hebben -vanuit de Toekomstvisie- de basis voor de inhoud gelegd. Vervolgens zijn deze beelden in een eerste participatieronde gedeeld met de gemeenteraad, de jeugdraad en stakeholders. We hebben gevraagd naar hun toekomstbeelden en hun specifieke input.

Veel partners hebben meegepraat, waaronder maatschappelijke organisaties, bedrijven, het onderwijs, de politie en het verenigingsleven.

De geleverde input is verwerkt en in een tweede participatieronde opnieuw besproken, dit keer met de gemeenteraad, de Adviesraad Sociaal Domein en partners. Herkennen ze dat wat is opgeschreven? Waar moet de focus de komende jaren liggen en wat vinden onze partners belangrijk of juist minder belangrijk?

De inwoners hebben we in deze ronde uitgebreid meegenomen. Via een online vragenlijst, de inzet van intermediairs en straatgesprekken op vier verschillende locaties in Bergen op Zoom hebben we de inhoud van de visie getoetst. Ook de belangen van en effecten voor de jeugd hebben we steeds voor ogen gehouden. Want zij zijn de toekomst van Bergen op Zoom. Mede daarom staat duurzaamheid centraal in de Toekomstvisie en daarmee ook in de Pijlervisies.

We willen iedereen die heeft meegepraat bedanken. Met het participatietraject is een gedragen, samenhangende visie gevormd.

Hoe te lezen?

Zoals gezegd hebben we **vier hoofdthema's** geformuleerd die het hart vormen van de Visie Sociaal en Veilig. U vindt ze hieronder:

- › Meedoen
- › Ontwikkelen
- › Gezond leven makkelijk maken
- › Een veilige stad

Al onze doelstellingen en speerpunten hebben we een plek gegeven onder een van deze hoofdthema's. De gekozen indeling overstijgt de verschillende beleidsterreinen van 'Sociaal en Veilig', wat niet vreemd is: er staan geen muren tussen de beleidsterreinen en in de dagelijkse praktijk hangen de

doelstellingen en de gekozen oplossingsrichtingen ook samen. Wat u leest is een integraal verhaal. Het zal geen verrassing zijn dat financiële uitdagingen in de toekomst effect kunnen hebben op de te maken keuzes en de te bewandelen wegen. Per hoofdthema vindt u een samenvatting van de doelstellingen binnen dat thema onder de kop **Lang verhaal kort**. Wel zo makkelijk.

Voordat u leest over onze doelstellingen en speerpunten, treft u eerst de volgende twee hoofdstukken aan: **Maatschappelijke ontwikkelingen** en de **Uitgangspunten**. Hiermee definiëren we op voorhand enkele (externe) ontwikkelingen die van invloed zijn op de benoemde doelstellingen, evenals onze (interne) uitgangspunten.

Deel 1

Maatschappelijke ontwikkelingen en Uitgangspunten

1. Maatschappelijke ontwikkelingen

De Pijlervisie Sociaal en Veilig laat zien waaraan we als gemeente Bergen op Zoom de komende jaren willen werken. De inhoud is, zoals gezegd, mede tot stand gekomen door participatie. Bij de uitwerking ervan zetten we in op ‘samen’: samen met verschillende beleidsterreinen binnen de gemeente, samen met partners en samen met inwoners. Dat wat er in de buitenwereld gebeurt vormt vrijwel altijd de aanleiding voor de keuzes die we maken.

Om deze keuzes te begrijpen is inzicht in de buitenwereld nuttig. Daarom delen we, voorafgaand aan de vier hoofdthema's, de maatschappelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op onze gemeente en onze inwoners. Meestal reikt de invloed van die ontwikkelingen veel verder (lees: landelijk en mondiaal).

Disclaimer: verwacht niet iets nieuws, de meeste maatschappelijke ontwikkelingen zullen eenieder bekend in de oren klinken. En nog één: deze opsomming is niet uitputtend.

1.1 Snelle veranderingen

Ontwikkelingen, zowel in ieders leven lokaal, landelijk en internationaal, volgen elkaar snel op en zijn meestal niet voorspelbaar. Denk aan de coronacrisis, de vluchtelingencrisis, de energiecrisis en de komst van Artificial Intelligence (AI). Dit vraagt om een gemeentelijke organisatie die flexibel is en kan inspelen op wat leeft binnen de samenleving. Deze snelle veranderingen vragen ook veel van onze inwoners. Niet iedereen is even makkelijk in staat om hiermee om te gaan.

Onze lokale samenleving blijft altijd veranderen. In onze gemeente krijgen we bijvoorbeeld te maken met de ontgroening van de samenleving. Ontgroening is het proces waarbij het aandeel jongeren in de

bevolking afneemt in vergelijking met oudere leeftijdsgroepen. Dit kan worden versterkt door het feit dat jongeren weggaan uit de gemeente om verschillende redenen, zoals het zoeken naar een betere baan, studiemogelijkheden of een betere kwaliteit van leven. Daarnaast zien we een toename van arbeidsmigranten en toestroom van vluchtelingen.

1.2 Individualisering van de samenleving

De laatste decennia is onze samenleving steeds individualistischer geworden. Dit heeft effect op veel (beleids-)terreinen. Individualisering leidt bijvoorbeeld tot afname van de informele sociale controle in en rond huishoudens en tot een kleiner sociaal netwerk, wat een negatief effect heeft op de sociale veiligheid. Een ander gevolg is dat het aantal vrijwilligers terugloopt. Dit heeft invloed op de sport- en cultuursector binnen onze gemeente. Hierdoor, en door de inflatie, staan sportverenigingen en culturele organisaties onder druk.

1.3 Toenemende vraag naar ondersteuning

De vraag om ondersteuning is de afgelopen jaren sterk toegenomen. De vraag naar ondersteuning stijgt sneller dan het aanbod, waardoor de toegankelijkheid onder druk staat. Ook in Bergen op Zoom.

In de afgelopen decennia is de zorg voor ouderen verplaatst van verzorgingshuizen naar thuis en is het aantal bedden in GGZ-instellingen verlaagd. Hiermee is een ontwikkeling ingezet waarbij mensen die fysieke en mentale ondersteuning nodig hebben, langer en vaker zelfstandig thuis wonen. Hoewel we -waar mogelijk- uitgaan van de zelfredzaamheid van mensen, zal dit niet voor iedereen haalbaar zijn. Sommige mensen blijven ondersteuning nodig hebben.

1.4 Tekorten

De huidige manier waarop we ondersteuning hebben georganiseerd, is in de toekomst niet houdbaar. Enerzijds omdat deze onbetaalbaar wordt door toename van mensen met een zorgvraag en gelijktijdige bezuinigingen. Anderzijds omdat er in de toekomst onvoldoende mensen zijn die de benodigde ondersteuning kunnen uitvoeren. We zullen hierop moeten anticiperen door preventief te werken en de ondersteuning anders te organiseren.

1.5 Grotere rol voor de gemeente

Vanuit de rijksoverheid zijn de afgelopen jaren veel opdrachten overgedragen aan gemeenten, waarmee de rol van de gemeente bij de ondersteuning van inwoners verder is uitgebreid. Zo zijn gemeenten verantwoordelijk voor de totale jeugdzorg en de veiligheid en zijn diverse taken zoals begeleiding en beschermd wonen voor mensen met psychische en psychosociale problemen naar de gemeenten overgeheveld. De verwachting is dat de decentralisatie van verantwoordelijkheden voor wat betreft het sociaal domein nog niet ten einde is. Waarbij we als gemeente verschillende rollen hebben: die van opdrachtgever, facilitator, coördinator en strategisch partner.

Toenemende vraag naar ondersteuning

Niet alleen in onze gemeente, maar in heel Nederland neemt de vraag naar ondersteuning toe. Daarom zijn er landelijk afspraken gemaakt: organisaties binnen de zorg- en welzijnssector moeten samenwerken met als doel het beschikbaar houden van zorg en ondersteuning en het bewerkstelligen van een gezonde generatie in 2040. Onze gemeente neemt deel aan de volgende akkoorden:

In het **Integraal Zorgakkoord (IZA)** staan afspraken tussen de overheid en een groot aantal partijen in de zorg. Het doel is de zorg in Nederland te verbeteren en voor te bereiden op de toekomst.

Het **Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)** is opgesteld tussen de rijksoverheden, gemeenten (VNG) en zorgverzekeraars.

Het doel van het akkoord is het bereiken van een gezonde generatie in 2040.

De **Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028** bevat een groot pakket afspraken om de jeugdzorg te verbeteren en financieel houdbaar te krijgen. Er zal structureel worden geïnvesteerd in de landelijke kwaliteit en effectiviteit van jeugdhulp.

Het programma **Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO)** is gericht op het langer thuis wonen door ouderen en het leveren van kwalitatief goede zorg voor ouderen, zowel in de thuish situatie als in een verpleeghuis.

Het landelijk toekomstscenario **Kind- en Gezinsbescherming** beschrijft hoe de bescherming aan kinderen en volwassenen (0-100) er in 2030 uit moet zien.

1.6 Financiële grenzen

De taken van de gemeenten zijn en/of worden fors uitgebreid, maar daar is niet altijd het volledige budget voor meegekomen. De verwachting van de rijksoverheid was dat gemeenten konden besparen op de ondersteuning, maar dit blijkt vaak niet het geval te zijn.

Omdat gelden vanuit het Rijk niet altijd structureel zijn en vaak per onderwerp aan de gemeenten worden overgedragen via specifieke uitkeringen, is niet altijd duidelijk op welke middelen we als gemeente in de nabije toekomst kunnen rekenen. Bezuinigingen zijn onvermijdelijk, maar kunnen op de langere termijn ook leiden tot een grotere (zorg)vraag en tot hogere maatschappelijke

kosten. Het is belangrijk om zorgvuldig te blijven kijken waar we inzet op plegen en ons steeds af te vragen of de effecten in verhouding staan tot de kosten.

1.7 Meer samenwerking

Om de groeiende rol van de gemeenten in de ondersteuning van inwoners goed te kunnen uitvoeren, werken gemeenten steeds intensiever samen met maatschappelijke organisaties, aanbieders van zorg en ondersteuning, onderwijs, partners op het gebied van veiligheid en aanbieders van cultuur en sport. Dit vraagt om een andere rol voor ons als gemeente, namelijk die van samenwerkingspartner, zoals dat onder andere gebeurt bij de ontwikkeling van het **Huis van de Wijk**.

Het **Huis van de Wijk** in Gageldonk-West is een plek waar ontwikkelen, ontspannen en ontmoeten centraal staan. Iedereen uit de wijk, maar ook uit Warande en Gageldonk-Oost is welkom.

Het Huis van de Wijk bestaat uit een samenwerkingsverband van acht maatschappelijke organisaties die willen bijdragen aan een vitale gemeenschap. Het is gevestigd in de Piushof, een gerenoveerd seniorencomplex aan het Piusplein. Het gebouw heeft een centrale ligging in de wijk en is goed bereikbaar. Het Huis van de Wijk biedt een diversiteit aan activiteiten en diensten voor inwoners van alle leeftijden. Ook jongeren zijn welkom.

Zo zijn er:

- › diverse ontmoetingsruimtes voor vergaderingen, bijeenkomsten en activiteiten
- › een bibliotheek
- › een keuken
- › een ruimte voor creatieve activiteiten
- › werk- en studeerplekken

Kortom, een plek waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten, waar ze informatie kunnen vinden en waar ze activiteiten kunnen ondernemen. Het is een belangrijke plek voor de sociale cohesie en leefbaarheid in de wijk.

1.8 Digitalisering

Internet en sociale media spelen een steeds grotere rol in onze samenleving. Naast alle positieve effecten van digitalisering en AI zien we dat dit ook leidt tot meer technologie-gerelateerde bedreigingen. Dit vraagt kennis van en inzicht in digitale technologie om deze bedreigingen het hoofd te bieden. Niet alleen bij de gemeente, maar ook bij haar samenwerkingspartners.

Verder zorgt digitalisering voor concurrentie in de vrijetijdsbesteding. Door onder andere sociale media en andere digitale platforms besteden kinderen en jongeren minder tijd aan buitenspelen, bewegen en andere hobby's. Tegelijkertijd zien we dat digitalisering ook kansen biedt voor vrijetijdsbesteding. Enerzijds wordt een bredere doelgroep bereikt en anderzijds zorgt digitalisering voor vernieuwing van het aanbod.

1.9 Het toenemende belang van bewegen

Wat is de waarde van bewegen en sport en wat kan het betekenen voor inwoners en de maatschappij? Deze vragen zijn actueler dan ooit. Politiek, overheden en maatschappelijke organisaties zijn er steeds meer van doordrongen dat bewegen en sport bijdragen aan de bevordering van gezondheid, aan sociale verbondenheid en aan participatie in de samenleving.

Dit wordt bevestigd in het landelijke Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) waarin afspraken zijn gemaakt om in 2040 tot een gezonde en vitale generatie te komen.

Sport is een belangrijk bindmiddel in onze huidige maatschappij: het brengt mensen letterlijk en figuurlijk bij elkaar. Dit maakt sport gewild én kansrijk voor het realiseren van een hele reeks doelstellingen die de rijksoverheid en gemeenten zichzelf stellen op het gebied van onder meer preventie en gezondheid, integratie, wijkontwikkeling, waarden en normen, jeugdbeleid en veiligheid.

Op het vlak van bewegen en sport zien we de volgende ontwikkelingen, die om een andere benadering vragen:

- › motorische vaardigheden nemen af
- › Nederland is 'wereldkampioen' zitten
- › individualisering sport door technologie
- › commercialisering van het vrijetijdsaanbod
- › verenigingslidmaatschappen nemen af
- › belang van beleving
- › hoge mate van 'nieuwe' concurrentie
- › noodzaak vitale toekomstbestendige verenigingen

1.10 De waarde van cultuur

Binnen de culturele sector zien we een groeiende aandacht voor de erkenning van de intrinsieke waarde van kunst en cultuur, naast de bewezen sociaal-maatschappelijke, economische, toeristische en ruimtelijke effecten. We zien daarbij ook groeiende aandacht voor de inzet van creativiteit bij complexe maatschappelijke transitie zoals verduurzaming, de energietransitie en de krapte op de woningmarkt. Verder zien we meer aandacht voor het versterken van de positie van de culturele en creatieve professional, door het aantrekkelijk houden van de arbeidsmarkt voor deze doelgroep.

1.11 Stedelijke ontwikkeling en groei gemeente

Stedelijke ontwikkeling is een voortdurend proces binnen gemeenten. De gemeente Bergen op Zoom vormt hierop geen uitzondering. Alleen al de geplande uitbreiding van het aantal woningen betekent een significante groei van het aantal inwoners van onze gemeente. De verdergaande verdichting legt druk op de beschikbare ruimte en brengt dilemma's met zich mee.

De groei van de stad en haar inwoners vraagt ook om aanpassing van het voorzieningsniveau, waarbij de mate van groei invloed heeft op de manier waarop voorzieningen worden ingericht.

Bij grote ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving is het belangrijk de werkvelden welzijn, gezondheid en participatie, onderwijs, sport, cultuur en veiligheid vroegtijdig te betrekken, zodat integraal kan worden meegedacht.

2. De uitgangspunten

We hebben als gemeente een aantal uitgangspunten benoemd. Het gaat hier om 'vuistregels' die richting geven aan het beleid en aan de uitvoering van onze speerpunten binnen de Visie Sociaal en Veilig. Ze helpen ons om na te denken over wat we willen bereiken voor onze inwoners en hoe we dit op een goede manier kunnen doen. Voor onze gemeente hebben we onderstaande uitgangspunten benoemd.

Uitgangspunt 1: We zetten in op preventie

We richten ons in Bergen op Zoom op het voorkomen van problemen of het voorkomen dat problemen erger worden. Dit doen we onder andere door het aanbieden van voorlichting en ondersteuning, stimulering van zelfzorg en het stimuleren en faciliteren van eigen regie. Daarnaast creëren we een omgeving waarin mensen makkelijker gezonde keuzes maken, zelf problemen kunnen voorkomen of hier beter mee om kunnen gaan, met ondersteuning van de eigen omgeving. We werken hierin samen met andere partijen.

We stimuleren ook onze maatschappelijke partners om met initiatieven te komen en zien bijvoorbeeld sport en cultuur als krachtige tools als het gaat om preventie.

Noot: er is een groep inwoners die altijd een bepaalde mate van ondersteuning nodig zal hebben. Wij bieden deze ondersteuning zo duurzaam mogelijk aan. Zie ook onder Uitgangspunt 4: Duurzame inzet.

Uitgangspunt 2: We werken dichtbij

We stemmen onze inzet af op wat er nodig is in een bepaald gebied (buurt, wijk of dorp) of voor een bepaalde doelgroep. We werken als gemeente samen met bewoners, ondernemers, onderwijs en andere belanghebbenden in de verschillende wijken van Bergen op Zoom. Hier brengen we in beeld welke ondersteuningsvragen er leven en wat er nodig is. Het gaat dan bijvoorbeeld om het verbeteren van de leefbaarheid, de sociale cohesie en de noodzakelijke voorzieningen.

Uitgangspunt 3: We benutten de kracht van het netwerk

We werken als gemeente samen met verschillende partijen, zodat we elkaars kennis, expertise en middelen kunnen bundelen en gebruiken. Dit leidt tot een effectievere en efficiëntere aanpak van problemen en tot een betere aansluiting bij de behoeften van de inwoners. Je kunt dan denken aan samenwerking met zorginstellingen, maatschappelijke organisaties, het onderwijs, het bedrijfsleven en de inwoners zelf.

Daarnaast stimuleren we dat inwoners (ook) een beroep doen op hun eigen netwerk en elkaar onderling steunen en opvangen. Het eigen netwerk van de inwoners kan een belangrijke rol spelen bij het voorkomen en oplossen van problemen. Mensen uit hetzelfde netwerk kunnen elkaar bijvoorbeeld helpen om gezond te leven, om een baan te vinden of om de drempel te verlagen om samen muziek te maken.

Uitgangspunt 4: We bevorderen duurzame inzet

We investeren in de lange termijn en gaan voor continuïteit in de aanpak. We willen niet teveel van kort project naar kort project hoppen. Succesvolle projecten en maatregelen voeren we langdurig uit, zodat we langer en meer voordeel hebben van de positieve effecten.

Door duurzame inzet te bevorderen, realiseren we de gewenste effecten voor het sociale leven van onze inwoners en werken we samen aan structurele oplossingen. Uiteraard met behoud van flexibiliteit.

Uitgangspunt 5: We verbeteren ons datagedreven werken

We gaan in ons dagelijks werk meer inzichten uit data gebruiken, zodat we keuzes kunnen maken op basis van betrouwbare informatie én professionele duiding. Als we data meer voor ons laten werken, weten en begrijpen we beter wat er in Bergen op Zoom speelt en hoe we hiermee om moeten gaan. We zorgen hiermee ook voor meer transparantie en verantwoording en voor het doelmatig inzetten van onze middelen.

Uitgangspunt 6: We vervullen de juiste rol binnen de juiste context

De rol van de gemeente is niet voor elk onderwerp en elke doelstelling hetzelfde. De ene keer is de gemeente opdrachtgever, de andere keer regisseur. Dan weer facilitator, coördinator of uitvoerder. Afhankelijk van de vraag vervullen we de juiste rol binnen de juiste context. Daar waar het kan leggen we de uitvoering bij partners en zetten we hen in hun kracht, waarbij we onze rol duidelijk definiëren. We zullen -waar mogelijk- samenwerken met inwoners, organisaties en partijen binnen en buiten de regio.

Deel 2

**Visie op
hoofdthema's**

Visie op hoofdthema's

Zoals gezegd vormen maatschappelijke ontwikkelingen vaak de aanleiding voor keuzes die we maken en de doelstellingen die we met elkaar formuleren. Vanaf hier leest u over onze speerpunten voor de jaren 2024-2035. Ze zijn per thema geformuleerd, te beginnen met het thema 'Meedoen'. Onder de kop 'Lang verhaal kort' vindt u per hoofdthema een samenvatting van de doelstellingen. Wel zo makkelijk.

Thema 1: Meedoen

Adam (29) heeft een licht verstandelijke beperking, waardoor hij voor bepaalde dingen in zijn leven extra ondersteuning nodig heeft. Hij wil graag onderdeel zijn van onze samenleving en zoveel mogelijk een zelfstandig bestaan leiden.

Daarom is hij blij dat het hem een paar jaar geleden is gelukt om een baan te vinden bij de WVS (Werk Voorziening Schap). Hij heeft hier een beschutte werkplek, wat inhoudt dat hij

extra begeleiding krijgt. Zijn taak bestaat uit het sorteren van de post in een postkamer. Dit doet Adam met veel toewijding. Geen brief mag in de verkeerde brievenbus belanden, vindt hij. Daarom dubbelcheckt hij elk adres en huisnummer. Dat gaat heel goed.

Adam heeft door contact met de beweegcoach van Uniek Sporten een passend beweegaanbod gevonden in de buurt. Dit is belangrijk voor hem, want sinds hij op zichzelf woont, heeft hij de neiging om te veel te eten. Naast bewegen doet hij hier nieuwe sociale contacten op.

Ook bij andere zaken heeft Adam soms net wat extra ondersteuning nodig. Daarom komt er eens in de week iemand bij hem langs om samen met hem zijn administratie door te lopen en hem te helpen met andere vragen. Sinds Adam, met dit kleine beetje hulp, de regie over zijn eigen leven heeft, zit hij beter in zijn vel en hoort hij er voor zijn gevoel helemaal bij.

Meedoen – Lang verhaal kort

In Bergen op Zoom kan iedereen meedoen en sluiten we niemand uit. We willen een samenleving zijn waarin alle inwoners kunnen én mogen meedoen.

Om het ‘uitvallen’ van inwoners te voorkomen zetten we in op preventie en stimuleren we een gezonde leefstijl en een gezonde leefomgeving. Is er hulp nodig, dan bieden we laagdrempelige ondersteuning, maar we gaan ook uit van eigen verantwoordelijkheid. Het uiteindelijk bereiken van zelfredzaamheid is een belangrijke doelstelling. Waar dit niet volledig mogelijk is, bieden we die ondersteuning die nodig is. Inwoners kunnen voor ondersteuning terecht bij één centraal punt, dat iedere Bergenaar weet te vinden en dat zowel digitaal als fysiek toegankelijk is.

Op scholen helpen we onze jongste inwoners op weg om ‘mee te doen’ en zich te ontwikkelen tot zelfstandige, zelfredzame burgers. Laaggeletterdheid pakken we bij de basis aan: we willen kinderen een goede start te geven, die hen helpt in hun schoolperiode en verdere leven. Daarnaast willen we dat volwassenen die moeite hebben met lezen, schrijven en rekenen, of die beperkte digitale vaardigheden hebben, het cursusaanbod kunnen vinden.

Door gebiedsgericht te werken en samen met inwoners te zorgen voor een veilige leefomgeving, ontstaat er verbinding en sociale samenhang op wijk- en buurtniveau.

Sport en cultuur zorgen voor verbinding. We stimuleren een aantrekkelijk, divers en toegankelijk aanbod zodat iedereen kan meedoen.

Vanaf hier nemen we u mee in de nadere invulling van ‘Meedoen’.

Welzijn, gezondheid en participatie

In Bergen op Zoom kan iedereen meedoen en sluiten we niemand uit. We willen een samenleving zijn waarin alle inwoners kunnen én mogen meedoen. Een samenleving waarin mensen dezelfde kansen en mogelijkheden hebben, ongeacht hun achtergrond, leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, inkomen, godsdienst, seksuele voorkeur en ongeacht of ze een ziekte of beperking hebben. We accepteren geen discriminatie. Om te zorgen dat iedereen mee kan doen zetten we in op preventie en op versterking van de sociale basis en bieden we inwoners die dit nodig hebben de juiste ondersteuning.

We werken aan een stevige sociale basis

De sociale basis bestaat uit formele en informele netwerken en laagdrempelige voorzieningen (o.a. het welzijnsaanbod, buurthuizen, verenigingen en scholen), waarvan inwoners gebruik kunnen maken. Hierbij zetten we maximaal in op preventie. Een stevige sociale basis draagt bij aan een veilige en gezonde plek om samen te leven en zorgt ervoor dat mensen mee kunnen doen aan onze samenleving. Zo’n basis is belangrijk voor iedereen en in het bijzonder voor die buurten en wijken waar een meer dan gemiddeld aantal kwetsbare inwoners woont. Elke buurt of wijk vraagt om een andere invulling van de sociale basis. Daarom werken we gebiedsgericht.

We doen wat nodig is

Het merendeel van de inwoners van onze gemeente is in staat om zelfstandig deel te nemen aan de samenleving. We verwachten dat inwoners die zelf in staat zijn om oplossingen te organiseren voor hun situatie, dat ook doen. Zij kunnen vertrouwen op hun eigen kracht of terugvallen op de kracht die binnen het eigen netwerk of binnen de samenleving aanwezig is. Denk aan familie of vrienden of vrijwilligersorganisaties en verenigingen.

Toch ondersteuning nodig?

Daarnaast zijn er inwoners die ondersteuning nodig hebben bij het meedoen aan de samenleving of bij het opvoeden van hun kind(eren). Deze ondersteuning organiseren we zo veel mogelijk met algemene voorzieningen die voor iedereen toegankelijk zijn. We versterken het ondersteuningsaanbod waarvan inwoners gebruik kunnen maken zonder dat ze een indicatie nodig hebben. Met als doel: het voorkomen dat mensen intensievere vormen van ondersteuning nodig hebben. Hoe? Door ook hier de kracht van het netwerk in te zetten. We creëren samen met partners laagdrempelige ontmoetingsplekken. Waar mogelijk maken we gebruik van ervaringsdeskundigen.

Wanneer intensievere ondersteuning nodig is, helpen we inwoners in een vroeg stadium op weg. Waar nodig wordt hulp op maat georganiseerd: van 'ieder het gelijke' naar 'ieder het hare of zijne'. Wat brengt dit onze inwoners? Veel! Ze doen weer mee, worden zelfredzaam en ervaren minder eenzaamheid. Het helpt hen in hun dagelijkse leven en bij grotere vraagstukken, zoals werkloosheid of schuldenproblematiek.

We werken ook aan normalisatie.

We bedoelen hiermee dat sommige problemen bij het normale leven horen en dat je kunt afwijken van de norm zonder dat dat een probleem is. Er hoeft dus niet altijd ondersteuning ingezet te worden.

Groeiende vraag naar ondersteuning

In onze gemeente is de vraag naar verschillende vormen van hulp de laatste jaren toegenomen en deze zal naar verwachting blijven groeien. De oorzaak: het aantal ouderen neemt toe en er wonen meer mensen met een zorgbehoefte in onze samenleving. Ook jongeren blijken meer hulpvragen te hebben. Tegelijkertijd zijn de middelen beperkt en neemt het tekort aan zorgpersoneel toe. Daarom is het nodig om nieuwe vormen van ondersteuning te organiseren. Om nieuwe oplossingen te realiseren is samenwerking nodig tussen gemeenten, maatschappelijke organisaties, het onderwijs en inwoners.

De vraag naar ondersteuning neemt ook toe doordat knelpunten die mensen ervaren al snel worden geproblematiseerd of gemedicaliseerd, terwijl dit niet altijd nodig is.

We bieden een laagdrempelige toegang tot ondersteuning

Er is één herkenbare toegang waar inwoners terecht kunnen met al hun vragen over welzijn, jeugdhulp, zorg, participatie, werk, zelfredzaamheid, wonen, inkomen en vergoedingen. Deze is laagdrempelig en alle Bergenaren weten het te vinden, zowel digitaal, telefonisch als fysiek. We werken gebiedsgericht. Dit betekent dat de toegang te bereiken is op meerdere plekken in de gemeente. We sluiten aan bij logische plekken voor inwoners, zoals wijkcentra, huisartsen en scholen. Op deze 'vindplaatsen' werken we allemaal volgens hetzelfde proces. Er werken verschillende partijen, waaronder de gemeente en welzijnsorganisaties, samen in lokale teams. Door de nabijheid van generalisten en specialisten versterken zij elkaar.

In de toegang verhelderen we de hulpvraag, geven we informatie en advies, zoeken we naar de best passende oplossing, verwijzen we door, helpen we bij het doen van aanvragen voor ondersteuning en besluiten we over aanvragen voor ondersteuning. We zoeken met de inwoner naar een oplossing op maat. Hierbij kijken we niet alleen naar het individu, maar ook naar het huishouden. Oplossingen kunnen verschillen per persoon. We onderzoeken eerst wat de inwoner zelf kan en wat het sociale netwerk voor hem of haar kan betekenen. Wanneer mensen niet zelfredzaam zijn, kijken we of we hen kunnen ondersteunen in het vergroten van hun zelfredzaamheid.

Passende ondersteuning

Als er ondersteuning nodig is, zoeken we deze als eerste in de algemene voorzieningen. Alleen wanneer dit onvoldoende is, worden voorzieningen ingezet waarvoor een indicatie nodig is. Deze worden ook ingezet als voorzieningen met een indicatie effectiever zijn. Op deze manier houden we ondersteuning in de toekomst betaalbaar.

We benaderen vragen van inwoners integraal. We kijken eerst wat er nodig is en pas daarna hoe en onder welke wet ondersteuning kan worden gerealiseerd. Voorbeelden van passende ondersteuning zijn onder meer dagbesteding, een scootmobiel, een buurtsportcoach of schuldhulpverlening.

Aandacht voor armoede en schuldenproblematiek

Armoede en schuldenproblematiek geven we specifieke aandacht: wanneer iemand schulden heeft of zorgen heeft over 'wel of niet rondkomen', is er weinig ruimte voor ontwikkeling op andere gebieden en ligt eenzaamheid op de loer. Daarom werken we samen met diverse organisaties en partners aan een actieprogramma voor armoedeverzachting.

De jeugd heeft de toekomst

Elk van de genoemde punten onder 'Meedoen' is vrijwel een-op-een van toepassing op de jeugd. De belangen van en effecten voor de jeugd houden we steeds voor ogen. De jongeren van nu zijn de volwassenen van de toekomst en bepalen in belangrijke mate hoe deze toekomst eruit zal zien. We zetten daarom in op een veilige, positieve, brede en kansrijke ontwikkeling voor onze jeugd en het voorkomen van ontgroening. Dit doen we onder andere op het gebied van sport, cultuur, onderwijs, ondersteuning aan het gezin waar nodig, en door te zorgen voor een prettige en veilige leefomgeving.

Onderwijs

We zorgen voor passende en inclusievere scholen en kinderopvang

Scholen en kinderopvang zijn zo inclusief mogelijk, zodat ook kinderen met lichamelijke beperkingen of gedragsproblemen zich welkom voelen. De financiële thuissituatie mag hierbij geen beperking vormen. Elk kind heeft de mogelijkheid om zo dicht mogelijk bij huis naar school of naar de kinderopvang te gaan, rekening houdend met zijn of haar eventuele ondersteuningsbehoeften. Dit noemen we 'Thuis nabij onderwijs en kinderopvang'. Alleen als het niet anders kan, gaat een kind naar het speciaal onderwijs of naar passende kinderopvang. Een belangrijke voorwaarde is dat het onderwijzend personeel en de pedagogisch medewerkers in staat zijn om kinderen, die extra aandacht nodig hebben, te begeleiden.

Elke wijk heeft minimaal één integraal kindcentrum. In het kindcentrum zijn kinderopvang en onderwijs samengebracht en vindt een samenwerking plaats met zorg- en ondersteuningsinstellingen en welzijnsorganisaties. Wanneer kinderen naar (een andere) school gaan, zorgt het onderwijs voor goede voorlichting aan ouders als het gaat om de schoolkeuze voor hun kind, met als doel dat kinderen meteen op de juiste plek terechtkomen.

We zorgen voor duurzame scholen in een gezonde leefomgeving

Scholen zijn fysiek duurzaam, oftewel ze zijn energie-neutraal. Schoolpleinen zijn beweegvriendelijk en groen. Scholen zijn ook duurzaam in de samenleving: kinderopvang-organisaties en scholen hebben de taak om de onderwijskansen van kinderen te verbeteren, zodat ze een goede start maken in de samenleving. Dit geldt nog meer voor kinderen die een achterstand hebben in de Nederlandse taal.

Scholen hebben een centrale plek in de wijk. Ze staan in contact met de omgeving en leveren een bijdrage aan de leefbaarheid, een gezonde leefstijl en het sociale en culturele leven in de wijk.

Ten slotte werken scholen aan een goede aansluiting van het onderwijs op de vraag vanuit de regionale arbeidsmarkt.

We pakken laaggeletterdheid aan

We zetten in op een hogere kwaliteit van het taalonderwijs. In het primair onderwijs stimuleren we 'kilometerlezen': kinderen lezen tijdens hun basisschoolperiode zoveel mogelijk boeken om een grote woordenschat te ontwikkelen. Verder koppelen we kinderen die sterk zijn in taal aan kinderen die hierin minder sterk zijn.

In het voortgezet onderwijs stimuleren we 'belevend lezen'. Het is bekend dat de verplichte boekenlijsten lang niet altijd stimulerend werken. Daarom is het belangrijk dat jongeren boeken kunnen kiezen die aansluiten bij hun interesses.

We vergroten de ouderbetrokkenheid bij lezen. Het is belangrijk dat ouders hun kinderen vanaf de babytijd voorlezen.

In 2024 zijn we gestart met de '**Gemeentelijke Gezinsaanpak Geletterdheid**'. Met deze aanpak krijgen ouders, wiens kinderen dat nodig hebben ondersteuning, met als doel dat hun kinderen betere maatschappelijke kansen krijgen. Kinderopvang en scholen hebben een signaleringsfunctie met betrekking tot laaggeletterdheid van ouders. We stimuleren ouders met een lagere taalvaardigheid om taallessen te volgen.

Gemeenten zijn per eind 2024 verplicht de regierol te vervullen ten aanzien van laaggeletterdheid. De gemeenten Bergen op Zoom en Roosendaal behoren tot de 32 gemeenten die vanaf juni 2024 deelnemen aan dit traject. We zijn hiermee voorlopers in het landelijke project. Dit vraagt om een goede samenwerking tussen de netwerkpartners.

Veiligheid

We zijn samen verantwoordelijk voor een veilige leefomgeving

Om mee te kunnen doen is veiligheid een belangrijke randvoorwaarde. Samenwerking is de sleutel tot een succesvolle veiligheidsaanpak. Daarom werken we ketengericht. Veiligheid is immers niet beperkt tot één specifiek terrein, het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid die verschillende partijen met elkaar delen. We voeren een regierol op de ketensamenwerking en investeren samen met onze partners in de sociale en fysieke veiligheidsthema's. Dit doen we onder andere met politie, Openbaar Ministerie, brandweer, Veiligheidsregio, Zorg- en Veiligheidshuis, Stadlander, ondernemers, maatschappelijk werkers, buurtpreventieteams en andere partijen. We betrekken ook onze inwoners. We spannen ons in om netwerken van professionals en inwoners actief met elkaar te verbinden en stimuleren initiatieven die een sociale, gezonde en veilige samenleving bevorderen. Samen zoeken we naar kansen om Bergen op Zoom veiliger en leefbaarder te maken.

Belangrijke aspecten binnen de ketensamenwerking

- › We streven zo veel mogelijk naar een integrale aanpak in plaats van naar afzonderlijke interventies, waarbij ruimte is voor maatwerk.
- › We kijken naar mogelijkheden voor publiek-private samenwerking en samenwerking met andere handhavende organisaties.
- › De verschillende beleidsterreinen binnen de gemeente staan nauw met elkaar in verbinding. Samenwerking tussen 'Veiligheid' en het 'Sociaal domein' is onontbeerlijk. Het Zorg- en Veiligheidshuis vervult hierin een belangrijke rol.
- › Bij grote ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving wordt 'Veiligheid' vroegtijdig betrokken.
- › We zorgen voor een helder vergunningenproces, bij vergunningaanvragen voor grote evenementen en andere evenementen met een hoog risico geven we onze veiligheidspartners, met name de politie en de brandweer, de ruimte om tijdig hun advies uit te brengen.
- › Er is een goede samenwerking en afstemming met de gemeenten om ons heen; we voorkomen een 'waterbedeffect' tussen gemeenten.
- › We onderzoeken mogelijkheden om subsidies aan te wenden. Zo nodig zorgen we voor een gemeentelijke lobby op landelijk niveau, om onze specifieke behoeften vanuit veiligheid te communiceren aan de landelijke besluitvormers.

We stimuleren buurtpreventie

We stimuleren en faciliteren de inzet van en samenwerking met de buurtpreventieteams. We erkennen dat buurtpreventieteams een waardevolle bijdrage leveren aan het verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid in onze wijken. Voor het slagen van buurtpreventie is een goede samenwerking met de politie, boa's en andere relevante partners belangrijk.

Inwoners die niet actief zijn in een buurtpreventieteam zijn evengoed de 'ogen en oren' van onze gemeente. Deze signalerende rol is waardevol en willen we zo veel mogelijk benutten. Daarom moeten inwoners weten waar en op welke wijze ze wat kunnen melden. De gemeentelijke website biedt heldere informatie op dit vlak. We registreren ontvangen meldingen, we behandelen ze tijdig en we zorgen voor terugkoppeling naar de melder. Op deze manier bevorderen we de meldingsbereidheid en het naleefgedrag. Een melder moet kunnen vertrouwen op een goed

functionerende gemeente. Ook stimuleren we inwoners en partners om deel te nemen aan bijvoorbeeld whatsappgroepen. We zetten deze zowel preventief als reactief in, om snelle informatiedeling mogelijk te maken. Zo leveren alle inwoners met elkaar een positieve bijdrage aan een veilige gemeenschap.

Sport

Iedereen kan, binnen zijn of haar mogelijkheden, meedoen

Bewegen en sporten dragen bij aan de sociale en fysieke weerbaarheid. Hierdoor staan inwoners met meer zelfvertrouwen in het leven. Bewegen en sporten moeten laagdrempelig zijn, zodat iedereen, los van zijn of haar achtergrond, kan meedoen zonder fysieke en sociale drempels te ervaren, of drempels qua (financiële) ondersteuning. Denk aan inwoners met een migratie-achtergrond, lhbt'ers, inwoners die in

armoede leven en kwetsbare ouderen. Maar ook inwoners met een verstandelijke of lichamelijke beperking.

Het is niet vanzelfsprekend dat het beweeg- en sportaanbod voor iedereen toegankelijk is. We creëren bewustwording bij verenigingen en maatschappelijke organisaties om mogelijke drempels bespreekbaar te maken.

In samenwerking met buurtsportcoaches, sportverenigingen, onderwijs en maatschappelijke organisaties dragen we uit dat iedereen welkom is. Via ons netwerk ondersteunen we verenigingen en organisaties voor wie het in de praktijk nog lastig is om het aanbod toegankelijk te maken voor iedereen.

We ondersteunen ook de inwoners voor wie bewegen en sporten minder toegankelijk zijn, onder andere door onze kennis en ervaring te delen zodat zij naar eigen behoefte in beweging kunnen komen.

Cultuur

Cultuur voor iedereen

Cultuur maakt onlosmakelijk deel uit van ons maatschappelijke leven en is belangrijk voor de gemeente Bergen op Zoom. Door de inzet van cultuur liggen er volop kansen om de aantrekkelijkheid van onze gemeente verder te vergroten op maatschappelijk, toeristisch, ruimtelijk en economisch gebied. Cultuur kent daarnaast een intrinsieke waarde door het bieden van verbeelding, creativiteit, symboliek, traditie en rituelen. Mensen hechten waarde aan tradities, lopen mee in een carnavalsoptocht, luisteren naar muziek, zingen in een koor, spelen in een musical, gaan naar een festival, lezen boeken of bezoeken een museum of het theater. Cultuur ontstaat daar waar mensen samenkomen en het verbindt mensen. Cultuur en erfgoed dragen bij aan de leefbaarheid van de gemeente Bergen op Zoom. Mensen wonen prettiger in een omgeving waar ze kunnen

meedoen aan cultuur, als vrijwilliger, als onderdeel van een amateurgezelschap, als professional of op informele wijze samen met elkaar.

We vinden dan ook dat kunst en cultuur toegankelijk, bereikbaar, aantrekkelijk en zichtbaar moeten zijn voor iedereen, ongeacht achtergrond, leeftijd of sociaal-economische status. Daarbij is het uitgangspunt dat de gebruiker (in de breedste zin van het woord - of het nu gaat om een vereniging die gebruikmaakt van een locatie, of een inwoner die naar een voorstelling gaat) betaalt, maar we bieden ondersteuning waar het nodig en mogelijk is.

We werken samen aan een aantrekkelijk en toegankelijk cultuuraanbod

We stimuleren organisaties om samen te werken aan een gemeenschap waarin iedereen gelijke kansen heeft en zich gewaardeerd voelt. Samenwerken is essentieel om de toegankelijkheid en betaalbaarheid van kunst en cultuur te verbeteren. Door nieuwe verbindingen aan te gaan kan nieuw publiek worden bereikt. We sturen op samenwerking en verbinding tussen professionals, het cultuur-historische veld, maatschappelijke organisaties, (beroeps) onderwijs en bedrijfsleven. We moedigen daarbij het ontstaan van nieuwe samenwerkingsverbanden met partners van buiten de regio aan.

We zetten in op een divers en aantrekkelijk cultuuraanbod dat goed toegankelijk is. We stimuleren het culturele veld om activiteiten te ontwikkelen met maatschappelijke meerwaarde. Een cultuuraanbod waar historie en hedendaagse expressie hand in hand gaan. We hebben daarbij aandacht voor de digitale ontwikkeling en de zichtbaarheid van het aanbod. In het bijzonder richten we ons op jongeren, ouderen, mensen met een andere culturele achtergrond, mensen met een beperking en mensen met een minder grote portemonnee. Dat doen we door cultuur te bevorderen die uitnodigend is.

We hebben de basis op orde zodat iedereen kan deelnemen aan kunst en cultuur

Samen met onze inwoners, verenigingen, creatieve makers en culturele instellingen willen we bouwen aan een levendige en inspirerende omgeving waar cultuur een onmisbaar element is voor ons allemaal. En daar horen ook voorzieningen bij. We richten ons op een sterke culturele basisinfrastructuur buiten de gemeentelijke organisatie, die in synergie en samenwerking bijdraagt aan maatschappelijke (en economische) doelstellingen. De culturele basis bestaat uit: de openbare bibliotheek (Bibliotheek West-Brabant), Theater & Poppodium (De Maagd & Gebouw-T), het museum (het Markiezenhof) en het centrum voor cultuureducatie, -participatie en amateurkunst (het CKB). We stimuleren daarbij het werken vanuit gezamenlijke programma's om zo gericht op resultaat te sturen.

Het is goed hierbij aan te geven dat de culturele infrastructuur meer omvat dan de grote professionele basisinstellingen en dat we deze infrastructuur benaderen als een ecosysteem, waarin we gezamenlijk moeten investeren. Daarbij stimuleren we dat de culturele sector werkt volgens de aan de sector gerelateerde codes, zoals de Fair Practice Code, Code Cultural Governance en de Code Culturele Diversiteit en Inclusie. Gezien de relatie tussen het cultuursysteem en de mogelijkheid tot talentontwikkeling, is dit onderdeel verder ondergebracht binnen het thema 'ontwikkelen'.

Thema 2: Ontwikkelen

Sarah (70) is altijd heel zelfstandig geweest. Ze heeft drie kinderen, maar die wonen met hun gezinnen elders in het land. Helaas is haar man drie maanden geleden overleden en tot overmaat van ramp is Sarah uitgegleden in huis en heeft zij haar heup gebroken. Ze heeft altijd alles samen met haar man gedaan en heeft hierdoor een beperkt sociaal netwerk. Dit levert een probleem op nu ze niet meer kan lopen.

De meest eenvoudige klusjes in huis vormen een uitdaging voor Sarah. Gelukkig heeft ze, nadat ze uit het ziekenhuis ontslagen was, via de WMO hulp bij het huishouden gekregen. Anne, een medewerker van WijZijn stimuleert haar tegelijkertijd om zo veel mogelijk zelf te doen. Dat gaat elke week een beetje beter. Sarah is blij met Anne: ze biedt niet alleen praktische hulp, maar is ook een fijne gesprekspartner. Sarah vertrouwt haar na enkele weken toe dat ze zich sinds het overlijden van haar man vaak eenzaam voelt. Anne biedt een luisterend oor.

Na verloop van tijd is Sarah zodanig hersteld dat ze weer kleine afstanden zelfstandig kan lopen. Anne heeft haar voorgesteld om samen naar de inloop in het buurthuis te gaan, waar leuke activiteiten worden georganiseerd. Omdat Sarah graag zingt, meldt ze zich aan bij het amateurkoor. Dit geeft haar veel positieve energie en ze leert er ook nieuwe zangtechnieken. Nadat ze volledig is hersteld, meldt ze zich aan bij het buurthuis voor vrijwilligerswerk. Ze merkt dat ze van betekenis is voor anderen en heeft op deze manier weer een doel in haar leven.

Ontwikkelen – Lang verhaal kort

We geloven dat iedereen iets te bieden heeft, in de vorm van werk of op een andere manier. We willen dan ook dat iedereen naar vermogen meedoet. Waar nodig zetten we ondersteuning in om inwoners op te leiden of bij te scholen.

Ieder kind heeft recht om zich in zijn of haar eigen tempo te ontwikkelen. Om kinderen en jongeren de kans te geven te 'groeien' op een manier die past bij hun eigenheid of persoonlijke situatie bieden we zo nodig een steuntje in de rug, of het nu gaat om peuters, basisschoolkinderen of jongeren.

Wanneer we jeugdproblematiek vroegtijdig erkennen, kan jeugdcriminaliteit worden voorkomen en ontstaat ruimte voor ontwikkeling.

We streven naar het levensvatbaar houden van sportverenigingen en sportaanbieders, zodat inwoners een gezonde leefstijl kunnen ontwikkelen en behouden.

Ieders talent is waardevol en verdient het om de ruimte te krijgen om te ontwikkelen. We investeren in cultuuronderwijs en stimuleren talentontwikkeling in de breedte zodat onze inwoners de kans krijgen om hun interesses en vaardigheden te verkennen.

Vanaf hier nemen we u mee in de nadere invulling van 'Ontwikkelen'.

Welzijn, gezondheid en participatie

We vergroten de zelf- en samenredzaamheid van onze inwoners

Wanneer inwoners ondersteuning nodig hebben, maakt het (opnieuw) aanleren van vaardigheden onderdeel uit van de ondersteuning. Met als doel dat inwoners weer zoveel mogelijk zelfredzaam worden. Zo begeleiden we mensen die in een traject 'begeleid wonen' zitten via ondersteuning naar zelfstandig wonen en helpen we ouders die opvoedingsvragen hebben, zodat ze het daarna op eigen kracht kunnen. Lezen en schrijven zijn belangrijke voorwaarden om zelfstandig te kunnen functioneren in onze samenleving. We zetten in op het verminderen van en voorkomen van laaggeletterdheid. Daarbij zorgen we voor laagdrempelige communicatie in begrijpelijke taal.

We geloven dat iedereen iets te bieden heeft, in de vorm van werk of op een andere manier. We willen dan ook dat iedereen naar vermogen meedoet. Dit betekent dat elke inwoner een bijdrage levert aan de arbeidsmarkt of de samenleving. De uitdaging is om een optimale match te maken tussen de mogelijkheden en wensen van inwoners en de vraag van ondernemers naar de juiste arbeidskrachten. Om dit te bereiken zetten we ondersteuning in om inwoners op te leiden of bij te scholen. Wanneer iemand toch afhankelijk is of wordt van een uitkering, zoeken we samen met hem of haar naar een continu evenwicht: enerzijds is het aanpakken van problemen in de werksfeer of daarbuiten van belang, anderzijds zien we de stap naar werk als een goed 'medicijn'. Gedeeltelijk werk, in combinatie met de aanpak van problemen, vormt een belangrijke eerste stap.

Ook vinden we het belangrijk dat mensen elkaar helpen. Daarom werken we aan de versteviging van de sociale basis.

Onderwijs

We stemmen jeugdhulp en onderwijsondersteuning op elkaar af

We werken aan de doorontwikkeling van de schoolondersteuningsteams die op scholen aanwezig zijn. Het ontbreekt de schoolondersteuningsteams soms aan doorzettingskracht en aan eigenaarschap: wie is de casushouder voor de problematiek rondom het kind?

We maken ons sterk voor de jeugdhulp van 0-4 jaar. Op basisscholen en middelbare scholen is de jeugdzorg goed georganiseerd: aan iedere school in het primair en voortgezet onderwijs is een jeugdprofessional verbonden. Op het consultatiebureau en de kinderopvang is dit nog niet het geval. Bij problemen rondom een kind is het belangrijk om zo vroeg mogelijk te signaleren, zodat ook zo vroeg en zo snel mogelijk actie kan worden ondernomen, in samenwerking met alle betrokken partijen. Vroege interventies zijn meestal minder duur en voorkomen hogere zorgkosten wanneer de kinderen ouder zijn. Vroegsignalering en doorverwijzing kunnen plaatsvinden op de consultatiebureaus, maar ook op de kinderopvang en buitenschoolse opvang. Belangrijk is om ouders nadrukkelijk bij de vroegsignalering en de interventies te betrekken.

Veiligheid

We zetten in op preventie van jeugdproblematiek

We signaleren dat verdachten steeds jonger zijn en de delicten steeds zwaarder worden. Door de toenemende digitalisering is ook een verschuiving zichtbaar in het soort jeugdcriminaliteit. Er is enerzijds sprake van nieuwe vormen van online criminaliteit en anderzijds van digitalisering van traditionele vormen van criminaliteit. Jongeren krijgen hiermee, als slachtoffer of dader, in toenemende mate te maken. Daarom is het belangrijk dat we samen met onze veiligheidspartners diverse

vormen van jeugdproblematiek vroegtijdig aanpakken. Naast preventie van jeugdcriminaliteit besteden we ook aandacht aan preventie van alcohol- en drugsmisbruik onder jongeren.

Sport

We werken aan toekomstbestendige sportverenigingen

We leven in een tijd waarin leefstijlen belangrijker zijn dan voorheen. Dit geldt misschien nog wel het meest voor de gezonde leefstijl. De afgelopen jaren is het aanbod dat helpt bij het realiseren van een goede gezondheid en actieve leefstijl enorm uitgebreid. De sportvereniging is al lang niet meer de enige plek waar mensen een sport beoefenen of in beweging komen. Personal trainers, urban sport, sportscholen en ook de openbare ruimte concurreren met het traditionele verenigingsaanbod. Dit is niet de enige uitdaging waarvoor verenigingen staan. Veel sportverenigingen hebben te maken met teruglopende vrijwilligers aantallen, regeldruk en consumentengedrag van leden. Dit laatste houdt in dat de leden en ouders van jeugdleden zich gedragen als klanten die hun sport inkopen, wat leidt tot minder betrokkenheid bij de vereniging.

Het verenigingsleven vormt een belangrijk fundament in onze maatschappij, zowel op sportief als sociaal vlak. We streven naar het vitaal houden van verenigingen en sportaanbieders. Dit doen we door hen te blijven faciliteren en ondersteunen. Met de veranderende behoeften van de samenleving is het de vraag of de traditionele verenigingsstructuur toekomstbestendig is. Mogelijk is een andere invulling en benadering van de sport nodig. Denk aan multifunctioneel gebruik van accommodaties (bijvoorbeeld scholen) en andere vormen van lidmaatschap. Samen met verenigingen en sportbonden verkennen we of we een andere koers moeten varen.

In een breder opzicht willen we werken aan een stevig sportstelsel, met een inclusieve, veilige en positieve sportcultuur, dat sterk genoeg is om nieuwe uitdagingen op het gebied van vrijwilligersbeleid, financiën, accommodaties en ledenwerving het hoofd te bieden.

De meerwaarde van talent en topsport wordt beter benut

We erkennen de maatschappelijke waarde van topsport. Topsport biedt inspiratie, beleving, ontmoeting en heeft een maatschappelijke en economische spin-off voor onze gemeente. De breedtesport is een voedingsbodemp voor nieuw talent: hier starten de topsporters van de toekomst hun sportieve loopbaan en worden vaardigheden ontdekt en ontwikkeld. De prestaties van zowel lokale als landelijke topsporters dragen bij aan het in beweging brengen van onze

inwoners. Daarom zijn we trots op prestaties die onze (top)sporters leveren en vieren we samen met hen deze successen. Zij zijn de rolmodellen voor de breedtesporter en leveren hiermee een belangrijke bijdrage aan sportstimulering.

Cultuur

We stimuleren talentontwikkeling in de breedte

We willen dat de gemeente Bergen op Zoom een levendige en inspirerende omgeving is waar talenten zich kunnen ontwikkelen. We stimuleren talentontwikkeling in de breedste zin van het woord, zodat onze inwoners de kans krijgen om hun (verschillende) interesses en vaardigheden te verkennen. Brede talentontwikkeling bevordert de algehele groei van mensen. Ieders talent is waardevol en verdient het om de ruimte te krijgen om te ontwikkelen.

We investeren in cultuuronderwijs en een toekomstbestendig cultuursysteem voor talentontwikkeling

Talentontwikkeling vraagt om een sterk cultuursysteem waar we gezamenlijk met het onderwijs en het bedrijfsleven in willen investeren. Meedoen aan cultuur, er energie uithalen, je bewust worden van wat er speelt in de wereld: het begint allemaal in de eigen leefomgeving, dicht bij huis. We staan er te weinig bij stil dat de succesvolle artiest in aanraking is gekomen met muziek via school en dat hij of zij lessen heeft gevolgd bij het lokale kunstencentrum of de docent om de hoek; dat er lokale voorzieningen zijn zoals verenigingen, stichtingen, een theater en een poppodium waar de artiest podiumervaring heeft kunnen opdoen. Hierbij moeten we niet de vrijwilligers vergeten die zich inzetten. Zij zijn de drijvende kracht die in belangrijke mate cultuur in de gemeente Bergen op Zoom beleefbaar (en betaalbaar) maken. We sturen erop dat talent zich kan ontwikkelen via breedtekunst in het onderwijs en via talentklassen in de vrijetijd.

De mogelijkheden tot talentontwikkeling zijn aanwezig binnen het bestaande culturele veld. Buiten de grote gevestigde instellingen bestaan ook nieuwe initiatieven. We stimuleren dat het aanbod complementair is aan elkaar en aansluit bij de vraag van onze inwoners en bezoekers.

Het cultuursysteem is daarnaast onderhevig aan meerdere veranderingen. Denk daarbij aan de publieke financiering en het vrijwilligers- en verenigingsleven dat onder druk is komen te staan. Het is van belang dat we sturen op een weerbare, toekomstbestendige sector door onderlinge samenwerking, kennisdeling, innovatie en kruisbestuiving te stimuleren. We sturen op een sterk cultuurnetwerk dat zich uitstrekt over zowel beleids- als gemeentegrenzen heen.

We stimuleren de ontwikkeling van de creatieve maker

Professionals leveren een fundamentele bijdrage aan de ontwikkeling en vernieuwing van de Bergse cultuursector en samenleving. We stimuleren hierbij een gezonde arbeidsmarkt door eerlijke beloning te bevorderen binnen de culturele sector. Verder stimuleren we de inzet van creativiteit bij complexe maatschappelijke opgaven. We willen dat de creativiteit van ontwerpers, kunstenaars, creatieve makers en anderen beter wordt benut.

We gaan bewust om met onze ruimte voor kunst en cultuur en stimuleren de oprichting van creatieve hubs en artistieke broedplaatsen

Met de gestelde woonopgave en verwachte groei van het aantal inwoners van de gemeente Bergen op Zoom is het van belang toekomstbewust om te gaan met de ruimte en voorzieningen die we hebben, zo ook met de ruimte voor de creatieve en culturele sector. We sturen op het integreren van kunst en cultuur in de openbare ruimte en ruimtelijke ontwikkeling. Dit draagt bij aan de schoonheid, identiteit en beleving van de stad en maakt kunst toegankelijk voor een breed

publiek. We streven ernaar om het cultureel erfgoed te behouden en te herbestemmen. We zetten daarbij onze historie met monumenten nadrukkelijker in om de stad betekenis te geven.

Om mee te kunnen doen aan cultuur is er ook fysieke ruimte nodig. We stimuleren de oprichting van creatieve hubs en artistieke broedplaatsen. Zij leveren onder andere een bijdrage aan innovatie en de levendige culturele scene in de stad. Hierbij vinden we dat het initiatief voor een broedplaats vanuit het culturele veld zelf moet komen én moet worden georganiseerd. De gemeente faciliteert door drempels zoveel mogelijk weg te nemen.

Ook hebben we aandacht voor culturele huisvesting. We sturen op het verbeteren van de zichtbaarheid en toegankelijkheid van beschikbare voorzieningen binnen de gemeente Bergen op Zoom om te kunnen repeteren, om op te treden, culturele activiteiten te organiseren of voor opslag. Daarbij kijken we ook naar wijkhuizen, scholen, sportaccommodaties en bedrijven. De zoektocht naar geschikte culturele huisvesting vinden we wel de verantwoordelijkheid van de culturele organisatie zelf.

Thema 3: Gezond leven makkelijk maken

Janna (9) is een wat gesloten meisje. Op school lukt het haar niet altijd om aansluiting te vinden bij de andere, nogal mondige kinderen in de groep. Gelukkig heeft ze Cas, die ook wat op zichzelf is. Met hem speelt ze vaak in de pauze op het schoolplein. Toch maakt Janna's moeder zich wat zorgen om haar dochter. Ze besluit om samen met Janna te onderzoeken of ze op een sport wil. Janna vindt dat een leuk idee, maar weet niet goed voor welke sport ze moet kiezen.

Het is fijn voor Janna dat de gemeente Bergen op Zoom meedoet aan het sportstimuleringsproject 'Sjors Sportief'. Via Sjors Sportief kan Janna verschillende sporten uitproberen, zonder dat ze meteen lid hoeft te worden. In het Sjors Sportief boekje staan alle verenigingen en sportaanbieders met hun aanbod. Samen met haar moeder bekijkt Janna de sporten waaruit ze kan kiezen. Na wat twijfel wil ze op hockey.

Ze heeft er zin in, maar na verloop van tijd merkt haar moeder dat Janna's interesse afneemt. Janna bekent dat ze de meisjes van haar team veel te fanatiek vindt en ze wil daarom niet meer elke week trainen. In plaats daarvan oefent ze thuis in haar eentje dansjes voor de spiegel.

Dit brengt haar moeder op een idee. Ze stelt Janna voor om, na afloop van de proefperiode van hockey, over te stappen op streetdance. Dit blijkt een schot in de roos. In plaats van elke week bezig te zijn met 'winnen', wat Janna niet ligt, kan ze nu helemaal opgaan in muziek. Ze blijkt ook nog eens een goed ritmegevoel te hebben, waardoor ze de pasjes razendsnel onder de knie heeft. Janna's zelfvertrouwen groeit en dat werkt door op school. Ze doet vaker mee met de kinderen op het plein en deelt met hen haar favoriete muziek van streetdance. Dankzij streetdance voelt ze zich zowel fysiek als mentaal sterker en is hierdoor een blijer meisje.

Gezond leven makkelijk maken – Lang verhaal kort

We zien een verschuiving in de manier waarop we naar gezondheid kijken. Waar voorheen de focus vooral op genezen lag, willen we nu zoveel mogelijk voorkomen dat mensen ziek worden. Het bevorderen van gezondheid en het inzetten op preventie is de verantwoordelijkheid van de gehele samenleving, dus ook van de inwoners.

We zetten in op positieve gezondheid, oftewel het vermogen om je aan te passen en je eigen regie te voeren in het licht van de sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven.

We zorgen voor gezonde scholen en kinderopvang. Dat betekent niet alleen een gezond binnenklimaat, maar ook voldoende sportfaciliteiten om te stimuleren dat kinderen bewegen. De omgeving van scholen is logischerwijs alcohol-, drugs-, rook- en vape-vrij.

En dan is er ook nog de mentale gezondheid. Het aanbieden van culturele en sportieve activiteiten kan preventief werken en de mentale gezondheid

versterken. Vroegtijdige steun kan erger voorkomen. We zetten in op zelfhulp-groepen waarin inwoners -eventueel met behulp van ervaringsdeskundigen- elkaar kunnen steunen door ervaringen en tips uit te wisselen.

We streven naar een gezonde, groene en beweegvriendelijke leefomgeving waarin iedereen zich prettig en veilig voelt. Daarbij betrekken we onze inwoners en partners bij het signaleren van veiligheidsproblemen en het bedenken van oplossingen. Een leefbare omgeving draagt bij aan een goede mentale en fysieke gezondheid.

We werken aan kwalitatieve en duurzame beweeg- en sportplekken, zowel qua accommodaties als in de buitenruimte. Hiermee leveren we een directe bijdrage aan een gezonde leefomgeving en een vitale bevolking.

We stimuleren de inzet van cultuur als preventiemiddel om maatschappelijke problemen tegen te gaan en zien de kansen die creativiteit biedt bij maatschappelijke vraagstukken.

Vanaf hier nemen we u mee in de nadere invulling van 'Gezond leven makkelijk maken'.

Welzijn, gezondheid en participatie

Gezondheid is een breed begrip en is meer dan de afwezigheid van ziekte of andere lichamelijke gebreken. Armoede, schulden, problemen rondom huisvesting, eenzaamheid, werkloosheid, een beperking of niet passende scholing hebben allemaal invloed op hoe gezond je bent en hoe gezond je je voelt. Ook de kwaliteit en de inrichting van de leefomgeving hebben invloed op de gezondheid van inwoners.

We werken volgens de principes van positieve gezondheid

Het bevorderen van gezondheid en het inzetten op preventie is de verantwoordelijkheid van de gehele samenleving, dus ook van de inwoners zelf. We gaan uit van positieve gezondheid. Oftewel, het vermogen om je aan te passen en je eigen regie te voeren, in het licht van de sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven.

Bij **positieve gezondheid** staat niet de ziekte, maar een betekenisvol leven centraal. De nadruk ligt op de veerkracht, eigen regie en het aanpassingsvermogen van de mens. En niet op de beperkingen of ziekte zelf.

De nadruk ligt hierbij niet op ziekte en eventuele klachten, maar op 'welbevinden' en hoe je aanpassingen kunt doen om met beperkingen om te gaan.

Onderwijs

We zorgen voor een gezonde school

De school is een plek waar preventief gewerkt kan worden aan het verbeteren van de fysieke en mentale gezondheid, bijvoorbeeld door een goede samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp, het aanbieden van sportieve en culturele activiteiten, aandacht voor de prestatiedruk bij leerlingen en voor de negatieve gevolgen van de digitale wereld. Het ziekteverzuimpercentage onder leerlingen is de laatste jaren tijd hoog en vraagt aandacht.

We stimuleren dat kinderen op school meer bewegen en we faciliteren sport voor jongeren, onder andere door sportverenigingen te verbinden met scholen en door het organiseren van buitenactiviteiten in samenwerking met scholen. Als gemeente zijn we verantwoordelijk voor de planning en financiering van voldoende huisvesting en ruimte voor bewegingsonderwijs. Dat geldt ook voor de financiering van de eerste inrichting van de sporthuisvesting. We zorgen voor voldoende beschikbare gymruimte om aan de vraag van het onderwijs te kunnen voldoen. Ook stimuleren we scholen om groene schoolpleinen te realiseren.

Wat nog meer bijdraagt aan gezonde scholen:

- ▶ Het aanbieden van een schoolontbijt en schoollunch aan kinderen die dat nodig hebben.
Achtergrond: onder andere door armoede komen veel kinderen naar school zonder (goed) te hebben ontbeten en zonder een gezonde lunch bij zich te hebben. Door aandacht te besteden aan gezonde eetgewoonten stimuleren we -via de kinderen- ouders ook om gezonder te eten.
- ▶ Het ontmoedigen van vaperen en roken onder jongeren.
Achtergrond: we constateren dat vaperen door jongeren wordt gezien als een opstap naar roken. De gemeente én scholen hebben een rol om vaperen en roken onder jongeren te ontmoedigen.
- ▶ Het werken aan een gezond binnenklimaat op scholen.
Achtergrond: scholen moeten voldoen aan het Programma van Eisen Frisse Scholen 2021.

Veiligheid

We werken aan veilige en leefbare wijken

We zetten in op veilige en leefbare wijken. We streven naar krachtige wijken waarin iedereen meedoet en meetelt, maar ook naar wijken met een fijne leefomgeving. Een omgeving waarin iedereen zich prettig en veilig voelt.

Inwoners en partners worden actief betrokken bij het identificeren van veiligheidsproblemen en het ontwikkelen van oplossingen. Het stimuleren en faciliteren van buurtpreventieteams draagt bij aan het verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid in wijken, zoals eerder beschreven onder 'Meedoen'.

In plaats van een uniforme aanpak voor de hele gemeente, ontwikkelen we een flexibel beleid dat rekening houdt met de unieke kenmerken en behoeften van elke wijk. Oftewel: we werken op wijkniveau waar het kan en op gemeentelijk, districtelijk of regionaal niveau waar het moet.

Elke wijk heeft zijn eigen identiteit en dynamiek, wat vraagt om een hierop afgestemde wijkaanpak. Veiligheid en leefbaarheid zijn hierbij onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Sport

We werken aan kwalitatieve en duurzame beweeg- en sportplekken

Om inwoners (meer) aan het sporten en bewegen te krijgen en om onze doelstellingen voor bewegen en sport te realiseren, is een duurzaam en passend accommodatieaanbod randvoorwaardelijk. Dat is een vanzelfsprekendheid als het gaat over sportbeoefening, zou je zeggen. Toch is het een grote uitdaging om dit te realiseren en vooral te behouden. Samen met verenigingen, onderwijs en (commerciële) partners gaan we aan de slag om sportvoorzieningen nog efficiënter en intensiever te gebruiken. We stimuleren partijen om actief te zoeken naar samenwerking, zodat de sportvoorzieningen toegankelijk zijn en blijven en locaties duurzaam ingezet worden. Zo bereiken we dat sportverenigingen en clubhuizen een ontmoetingsplek zijn in de wijk, waar iedereen welkom is en zich veilig voelt.

Jong geleerd...

We stimuleren kinderen om vanaf jonge leeftijd kennis te maken met verschillende sporten en vormen van bewegen en we zorgen ervoor dat het sport- en beweegaanbod aansluit op de behoefte en belevingswereld van de jeugd. De samenwerking tussen sport, onderwijs en kinderopvang is hierbij van belang.

Daarnaast maken steeds meer mensen gebruik van de openbare ruimte voor bewegen en sporten. Door de grote populariteit van ongebonden sporten als hardlopen, fietsen en wandelen is het belang van de stad en het buitengebied als decor voor de sportieve activiteiten toegenomen. Actief zijn in de buitenlucht is een van de voornaamste argumenten om de openbare ruimte te benutten (*Eck & Davids, 2018*). Ook de urban sporters maken graag gebruik van de openbare ruimte. Het past in het beeld van een toenemende individualistische maatschappij die bovendien maximale flexibiliteit verlangt. Mensen willen steeds vaker zelf bepalen waar en wanneer ze sporten of bewegen.

We zien bewegen en sport als anker voor een gezonde leefstijl

De sportdeelname in Bergen op Zoom is lager dan het landelijke gemiddelde. Dat geldt ook voor het aantal inwoners dat lid is van een sportvereniging. We stellen ons ten doel om de sportdeelname onder onze inwoners te verhogen, zodat inwoners eerder voldoen aan de beweegrichtlijnen die onderdeel uitmaken van een gezonde, actieve leefstijl. Echter, sport is niet voor iedereen bereikbaar of toegankelijk. Daarom spreken we liever van bewegen en sport. Bewegen kun je op een laagdrempelige en toegankelijke manier doen en kun je makkelijk integreren in je dagelijkse bezigheden, denk aan fietsend naar de winkel in plaats van met de auto.

We betrekken de omgeving van de jeugd. Ouders, sporttrainers, buurtsportcoaches en leerkrachten zijn samen nodig om kinderen met plezier aan het sporten en bewegen te krijgen én bewust te laten zijn van een gezonde, actieve leefstijl. Zo raken zij gemotiveerd om een leven lang te sporten en te bewegen en vitaal ouder te worden.

De basis voor een leven lang sporten en bewegen wordt gelegd in de jeugd. Om deze basis vroegtijdig te leggen, moeten we het bereik onder kinderen en jongeren vergroten. Alle kinderen zijn van jongs af aan in beeld op de kinderopvang en op scholen. Kwalitatief bewegingsonderwijs levert een belangrijke bijdrage aan de motorische ontwikkeling van kinderen. Hierbij is het noodzakelijk dat sportaccommodaties geschikt zijn, zodat alle leerlijnen, zoals voorgeschreven door de vakorganisatie(s), aan bod kunnen komen. Naast goede accommodaties zijn vakleerkrachten nodig om de motorische ontwikkeling van kinderen te verbeteren. De rijksoverheid steunt deze gedachte door verplicht te stellen dat de gymlessen geleid worden door docenten met de juiste bekwaamheidseisen. De buurtsportcoach organiseert buiten het regulier bewegingsonderwijs aanvullende beweegactiviteiten.

De kinderen van nu zijn de ouderen van de toekomst, maar ook voor de ouderen van nu is een gezonde leefstijl belangrijk, zodat zij vitaal ouder worden. Met het stijgen van de leeftijd voorziet het aanbod van sport en bewegen wellicht niet meer in de behoefte van deze doelgroep. We stimuleren sportaanbieders om een aangepast aanbod voor senioren te ontwikkelen, wat bijdraagt aan het vitaal ouder worden en wat bovendien het sociale netwerk versterkt.

Cultuur

We koesteren en benutten de waarde van kunst en cultuur

We zien al jaren dat kunst veel kan betekenen voor onze gezondheid, de zorg- en welzijnssector en dus onze samenleving. Zo blijkt ook uit rapporten van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO). Kunst en cultuur hebben positieve effecten op zowel klassieke ziektes als op hedendaagse sociale en mentale problemen, en -nog veel belangrijker- kunst werkt preventief. Het draagt bij aan vermindering van medicijngebruik en andere zorgkosten.

De inzet van kunst en cultuur zorgt ervoor dat verenigingen, stichtingen, creatieve makers en culturele instellingen van maatschappelijke waarde zijn. Ook wanneer kunst in informeel verband wordt beoefend. We stimuleren cultuur als (preventie)middel om maatschappelijke problemen zoals eenzaamheid, vergrijzing, armoede, dementie, depressie en burn-out tegen te gaan. Dit doen we door de sectoren zorg, welzijn en cultuur meer met elkaar te verbinden. We willen samenwerking stimuleren, ook met het onderwijs en het bedrijfsleven.

Thema 4: Een veilige stad

Ari (56) woont al jaren in een flat van een woningcorporatie in een wijk in Bergen op Zoom. De afgelopen decennia heeft hij zijn woonomgeving zien veranderen. Vroeger kende hij veel van de flatbewoners, maar nu niet meer. De bewoners hebben verschillende achtergronden en er zijn veel verhuisbewegingen. Tegenwoordig stoort hij zich aan allerlei zaken. Zijn woongenot is behoorlijk achteruitgegaan.

In zijn galerij hebben twee burens vaak ruzie met elkaar. Hij hoort ze regelmatig tegen elkaar schreeuwen. Ook stoort hij zich aan het afval dat naast de ondergrondse containers voor de flat ligt. Dan is er nog een bewoonster over wie hij zich zorgen maakt. Deze mevrouw komt verward over en hij ziet haar steeds verder achteruit gaan. Hij heeft dit nog nooit ergens gemeld. Hij zou ook niet weten waar en bij wie hij dat zou moeten doen. Tegelijkertijd heeft hij nu al een paar keer dezelfde boa in buurt zien lopen.

Op een zeker moment besluit Ari de boa aan te spreken en vertelt hem over de problemen bij de flat. Hij legt de boa uit dat een aantal bewoners in de flat geen Nederlands spreekt. Misschien dat ze daarom niet begrijpen wat de regels voor het afval zijn. De boa neemt de tijd voor Ari en luistert goed. Hij vertelt dat hij niet alles zelf kan oplossen, maar dat hij Ari's signalen gaat voorleggen aan de mensen die erover gaan. Hij legt ook uit hoe Ari zelf een melding kan indienen bij de gemeente. Ari merkt dat dit eigenlijk heel eenvoudig is.

In de maanden erna spreekt Ari de boa verschillende keren. Zo weet hij dat via Buurtbemiddeling van welzijnsorganisatie WijZijn bemiddeling heeft plaatsgebonden bij de burenruzie. Ook heeft hij gehoord dat de boa de zorgen over de verwarde bewoonster heeft gedeeld met de procesregisseur in het Zorg- en Veiligheidshuis. Deze procesregisseur heeft een ketenberaad georganiseerd met de adviseur Zorg en Veiligheid van de gemeente en andere ketenpartners. Zij overleggen hoe de verwarde vrouw het beste geholpen kan worden. Wat Ari top vindt, is dat in de flat nu posters hangen met de afvalregels in verschillende talen. Het afvalprobleem lijkt al te zijn afgenomen. Natuurlijk blijven er altijd mensen die zich niet aan de regels houden. Gelukkig treden de boa's dan handhavend op. Ari is blij dat er regelmatig toezicht is en dat hij zelf iets heeft kunnen bijdragen aan de leefbaarheid en veiligheid in zijn directe woonomgeving.

Een veilige stad – Lang verhaal kort

We streven naar een veilig Bergen op Zoom. Een omgeving waarin mensen zich gelukkig, veilig en geborgen voelen. Een veilige stad begint bij een plek waar onze jongste inwoners zich prettig voelen en zichzelf kunnen zijn. Op scholen leggen we de basis voor een veilige sfeer en begeleiden we kinderen en jongeren om weerbaar en zelfredzaam te worden.

We vinden het belangrijk dat onze professionals, zoals boa's, zichtbaar en benaderbaar zijn. We ondersteunen de eigen kracht van onze inwoners en zoeken waar nodig samenwerking met belangrijke partners in de wijk, zoals de wijkagent, buurtpreventieteams en jongerenwerkers.

We houden toezicht op de naleving van wet- en regelgeving. Handhaving is daarbij nooit een doel op zich, maar een instrument dat bijdraagt aan het realiseren van beleidsdoelen.

Met informatiegestuurde handhavings- en veiligheidszorg nemen we proactief en gericht maatregelen om criminaliteit en overlast tegen te gaan. We investeren in middelen, capaciteit en kwaliteit op het gebied van data en informatie.

We zorgen ervoor dat onze lokale wet- en regelgeving is afgestemd op actuele veiligheidsproblematiek.

Zo nodig maken we gebruik van goede ervaringen in andere gemeenten, informatiesystemen en elektronische hulpmiddelen. We verliezen hierbij de privacy van onze inwoners niet uit het oog.

Bij maatschappelijke onrust voeren we regie op de integrale afstemming en plagen we de benodigde interventies. De Veiligheidsregio en de gemeenten die deze regio vormen, bewaken als onafscheidelijke partners de fysieke veiligheid in de regio en in onze eigen gemeenten.

Vanaf hier nemen we u mee in de nadere invulling van 'Een veilige stad'.

Onderwijs

We zorgen voor een veilige school

Als we het hebben over veiligheid op school, bedoelen we veiligheid in brede zin. De school moet voor kinderen een fysiek veilige, maar ook mentaal veilige plek zijn. We willen dat kinderen zo min mogelijk te maken krijgen met pesten en helpen kinderen om weerbaar te zijn en bovendien om te kunnen gaan met teleurstellingen. Weerbaarheid helpt ook om weerstand te kunnen bieden aan drugs, loverboys en de gevaren op internet.

Veiligheid in en rond het gezin van het kind speelt een belangrijke rol. Preventie moet ervoor zorgen dat jongeren niet in de criminaliteit belanden. Als gemeente overleggen we met schoolbesturen hoe -ook op school- integratie kan worden bevorderd en segregatie kan worden tegengegaan.

Tot slot moet de directe omgeving van de school veilig zijn, niet alleen qua verkeersveiligheid en fysieke inrichting, maar ook als het gaat om negatieve invloeden zoals drugsgebruik rond de school. We maken hierbij juist ook gebruik van de opmerksaamheid, de kennis en de oplossingskracht van de jongeren zelf.

Sport

We zorgen voor een veilige sportomgeving

We zetten ons in voor optimale sportomstandigheden voor iedereen, van recreant tot amateursporter, van sporters met een beperking tot vrijwilligers en supporters. Het is belangrijk dat iedereen met plezier kan bewegen en sporten in een veilige en verantwoorde omgeving. Dit doen we door het aanbod in de kern verantwoord te organiseren.

De inrichting van de openbare ruimte kan het gevoel van veiligheid bevorderen. Het gebruik van kunst en cultuur, ontmoetingsplekken en sport- en beweegplekken bevordert de sociale controle en biedt gelegenheid om 'bezig' te zijn, zowel individualistisch als samen.

Cultuur

We zetten in op cultuur als krachtig middel voor een veilige stad

Met cultuur hebben we in de gemeente Bergen op Zoom een potentieel krachtig en preventief middel in handen om te sturen op een veilige stad. Door kunst en cultuur in te zetten bij maatschappelijke vraagstukken vergroten we de leefbaarheid en het veiligheidsgevoel binnen onze gemeente. In het bijzonder doen we dit door het cultuuraanbod te stimuleren onder kwetsbare doelgroepen. Zo kunnen we culturele alternatieven bieden aan bijvoorbeeld jongeren die rondhangen op straat, waardoor eventuele risico's en onveilige situaties worden verminderd.

Veiligheid

We zien veiligheid als basisbehoefte

Veiligheid is een basisbehoefte. Als gemeente hebben we hierin samen met onze partners een cruciale rol. We streven naar een veilig Bergen op Zoom. Een omgeving waarin mensen zich gelukkig, veilig en geborgen voelen. Dit betekent een veilige fysieke leefomgeving, maar ook een prettige leefomgeving waarin overlast en criminaliteit worden voorkomen of vroegtijdig worden beëindigd. Een plaats waar inwoners zich beschermd en weerbaar voelen. En ook een levendige plaats waar iedereen op een veilige manier kan genieten van het bourgondische leven. Een veilige gemeente is zeker geen vanzelfsprekendheid. Dit vergt een continue inzet, doordachte preventieve aanpakken en soms ook stevige maatregelen.

We zijn zichtbaar en benaderbaar in de wijk

Vanuit een gemeentelijke regierol gaan verschillende werkvelden samen met de partners in de wijk aan de slag om de leefbaarheid en veiligheid te bevorderen, zowel sociaal als fysiek.

Outreachend werken is hierbij het uitgangspunt. Dit betekent dat onze professionals niet achter hun bureau wachten op signalen, maar dat zij in de wijk goed luisteren en proactief contact leggen met inwoners en partners. Inwoners en partners worden zo actief betrokken bij het identificeren van veiligheidsproblemen en het ontwikkelen van oplossingen. Wijkbewoners weten wie zij waarvoor kunnen aanspreken.

Ook de boa's zijn nadrukkelijk gepositioneerd in de wijken. Zij zijn weinig op kantoor, maar 'buiten' in de haarvaten van de wijk aanwezig, daadwerkelijk zichtbaar en laagdrempelig benaderbaar. De boa's zoeken intensieve samenwerking met belangrijke partners in de wijk, zoals de wijkagent, buurtpreventieteams, jongerenwerkers en gebiedsbeheerders van de woningcorporatie. Bij de meest hardnekkige en complexe veiligheidsproblemen zetten we de veiligheidsmarinier in.

We ondersteunen de eigen kracht van inwoners. Zo versterken we hun veerkracht om met uitdagingen om te gaan en samen een veilige leefomgeving te behouden.

We zijn een flexibele, wendbare en toereikende veiligheidsorganisatie

De samenleving verandert steeds meer en steeds sneller. We verwachten in Bergen op Zoom een toenemend aantal inwoners, we zien wijzigingen in wetgeving en een veranderende rol voor de gemeente. De voorspelbaarheid van veiligheidscasuïstiek neemt af, terwijl de complexiteit toeneemt. Onze geografische ligging en regiefunctie binnen het Sociaal Domein brengt uitdagingen met zich mee. We zijn een middelgrote gemeente, maar hebben op het gebied van veiligheid te maken met grootstedelijke problematiek. Ook de omvang van het veiligheidsdomein neemt merkbaar toe.

Dit alles vraagt om een flexibele houding en werkwijze. We zorgen er daarom voor dat we beschikken over een toereikende, robuuste en professionele veiligheidsorganisatie, die zo nodig ook buiten kantooruren optreedt.

Om wendbaar te blijven, leggen we inhoudelijke veiligheidsthema's en prioriteiten niet vast voor een periode van twaalf jaar in een pijlervisie, maar voor kortere periodes in lokaal, districtelijk en/of regionaal veiligheidsbeleid. Dit in goede afstemming met onze veiligheidspartners. We benoemen daarbij ook gezamenlijke doelen en prioriteiten en hebben oog voor elkaars beleidsplannen en/of meerjarenagenda's. In het lokaal veiligheidsbeleid vindt de vertaling plaats naar realistische acties en een concrete veiligheidsaanpak. Zo blijven we samen met onze veiligheidspartners in staat om steeds in te spelen op actuele ontwikkelingen en veiligheidsvraagstukken. We realiseren ons

ook dat we soms geconfronteerd worden met maatschappelijke vraagstukken waarbij niet direct een adequate oplossing voorhanden is.

We handelen preventief waar het kan en repressief waar het moet

We vinden het belangrijk om een veilige leefomgeving voor onze inwoners te creëren en te behouden. Essentieel onderdeel daarbij is de preventieve aanpak van veiligheid en leefbaarheid. We streven naar het voorkomen van onveilige situaties, het vergroten van het veiligheidsgevoel en het bevorderen van een proactieve benadering bij inwoners, bedrijven en andere belanghebbenden.

Ons uitgangspunt is wederzijds vertrouwen. Bij schending van dit vertrouwen -en de veiligheid- treden we zo nodig daadkrachtig op. We houden toezicht op de naleving van wet- en regelgeving. Handhaving is daarbij nooit een doel op zich, maar een uiterst

middel; een instrument dat bijdraagt aan het realiseren van beleidsdoelen. Samen met onze veiligheidspartners identificeren we potentiële risico's en ontwikkelen we preventieprogramma's, waarbij we ook inwoners betrekken. In plaats van alleen een reactieve inzet op incidenten gaan we proactief om met potentiële risico's. We investeren in bewustwordingscampagnes om inwoners te informeren over risico's en over het belang van preventieve maatregelen ten aanzien van bepaalde veiligheidsaspecten.

We communiceren regelmatig over onze activiteiten en resultaten.

We meten de effectiviteit van onze aanpak en sturen waar nodig bij. Via periodieke monitoring en evaluaties met betrokken stakeholders dragen we bij aan een continue verbetering van onze preventieve aanpak.

We hanteren het uitgangspunt 'datagedreven werken'

Met behulp van informatiegestuurde handhavings- en veiligheidszorg nemen we proactief en gericht maatregelen om criminaliteit en overlast tegen te gaan. We investeren in de benodigde middelen, capaciteit en kwaliteit op het gebied van data en informatie. We hanteren het principe van 'data-gedreven werken'. We verzamelen, analyseren en gebruiken beschikbare gegevens uit diverse bronnen. Dit betreffen zowel kwantitatieve als kwalitatieve gegevens.

We betrekken ook informatie over veiligheidsgevoelens van onze inwoners, de zogenaamde 'subjectieve veiligheid'. We gebruiken data van de politie en gegevens uit ons eigen gemeentelijke meldingssysteem. We verliezen de privacy van onze inwoners hierbij niet uit het oog.

Als bekend is welke thema's op welke locaties voor de meeste overlast of veiligheidsproblemen zorgen, kan de beschikbare capaciteit op basis van behoefte worden ingezet. Met een informatiegestuurde handhavings- en veiligheidsaanpak zetten we onze middelen slimmer en effectiever in en dragen we positief bij aan de veiligheidsbeleving van onze inwoners. Natuurlijk houden

we er rekening mee dat niet alle overlast en criminaliteit is geregistreerd.

Onze gereedschapskist is op orde

We zorgen ervoor dat onze 'gereedschapskist' goed gevuld en up-to-date is. Dit houdt in dat onze lokale wet- en regelgeving is afgestemd op actuele veiligheidsproblematiek. Hieronder valt onder andere uitvoeringsbeleid, uitvoeringsrichtlijnen en bepalingen in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV), maar ook een goede informatiepositie. Als regels niet werken, dan passen we deze aan. Samenwerkingsconvenanten zijn op orde en we beschikken over goede procesbeschrijvingen. Met een toereikend instrumentarium en actuele kaders kunnen we voortvarend en daadkrachtig werken aan een veiliger Bergen op Zoom.

Zo nodig maken we gebruik van goede ervaringen in andere gemeenten, informatiesystemen, elektronische hulpmiddelen en innovaties. Uiteraard blijft de privacy van onze inwoners hierbij gewaarborgd. Soms signaleren we een spanningsveld tussen innovaties en wet- en regelgeving. We onderzoeken de mogelijke opties en durven innovatief te zijn. Daarbij hoort ook dat we fouten mogen maken. We zijn een lerende organisatie. We doen, we evalueren en we leren.

We zorgen voor adequate inzet bij maatschappelijke onrust en incidenten

Bij maatschappelijke onrust speelt de burgemeester een essentiële verbindende rol in het herstellen van de rust, het opbouwen van vertrouwen en het bevorderen van eenheid. In dergelijke situaties voeren we regie op de integrale afstemming en plegen we de benodigde interventies. De Veiligheidsregio en de gemeenten die deze regio vormen, bewaken als onafscheidelijke partners de fysieke veiligheid in de regio en in onze eigen gemeenten. We nemen onze verantwoordelijkheid ten aanzien van crisisbeheersing en investeren in het voorkomen en bestrijden van crises en de nazorg hiervan. Uiteraard zorgen we voor goede voorlichting, zodat onze inwoners weten hoe te handelen in geval van een noodsituatie of incident.

We streven naar een veilige fysieke leefomgeving, voor nu en de toekomst

We betrekken de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant bij strategische overleggen over toekomstige stedelijke ontwikkelingen vanuit de Omgevingsvisie. Daarnaast blijven we aandacht besteden aan de externe veiligheid van inrichtingen en de infrastructuur voor gevaarlijke stoffen. Bij de energietransitie houden we continu aandacht voor de veiligheidsrisico's die dit met zich meebrengt in de openbare ruimte, voor woningen en andere gebouwen in onze gemeente.

Ook bij verkeersveiligheid, zowel objectief als subjectief, hanteren we een integrale benadering. We richten ons vooral op het structureel terugdringen van risico's in het verkeer in plaats van het reactief handelen als er ongevallen hebben plaatsgevonden. We analyseren verkeersgegevens, identificeren risicogebieden en onderzoeken en implementeren infrastructurele verbeteringen in de fysieke omgeving. Omdat gedrag veel invloed heeft op de verkeersveiligheid zetten we nadrukkelijk in op educatie en bewustwording. Verkeersveiligheid rondom scholen verdient hierbij bijzondere aandacht.

Ons streven is om samen met verschillende ketenpartners te werken aan een brede aanpak om de mobiliteit en verkeersveiligheid in onze gemeente te bevorderen.

Door aan de voorkant integraal te kijken naar de verschillende risico's zorgen we samen voor een veilige fysieke leefomgeving, voor nu en voor in de toekomst.

We zijn een integere en weerbare overheid en zetten in op de aanpak van ondermijning

We zijn een integere, weerbare overheid én organisatie en zorgen ervoor dat de publieke taak veilig kan worden uitgevoerd. We onderkennen dat ondermijning een groot probleem is dat structureel aandacht vraagt. Zowel de samenleving als de overheid dienen weerbaar te zijn tegen criminele invloeden. We beseffen dat we als gemeente een exclusief dienstenaanbod hebben, waar ook misbruik van kan worden gemaakt. Om te voorkomen dat onze democratische rechtsstaat wordt ondermijnd streven we niet alleen naar een weerbare samenleving maar ook naar een weerbare gemeente.

Om dit te realiseren zorgen we voor:

- bewustwording: signalen van ondermijning worden herkend en gemeld;
- een informatiepositie die op orde is;
- het juiste bestuurlijk instrumentarium om ondermijning te voorkomen of tegen te gaan;
- integere en betrouwbare medewerkers;
- transparant en duidelijk handelen;
- het veilig kunnen uitvoeren van onze publieke taak.

Ondermijning ontstaat als de onderwereld (de georganiseerde criminaliteit) zich vermengt met de bovenwereld (de 'gewone' maatschappij). Criminelen maken daarbij voor illegale activiteiten gebruik van legale bedrijven en diensten en oefenen een continue druk uit op onze samenleving.

Tot slot

In deze Pijlervisie las u over onze doelstellingen en speerpunten op het sociale vlak en op het gebied van veiligheid in de periode 2024-2035, waarbij we ruimte hebben gelaten voor de uitvoering en voor initiatiefnemers om met plannen te komen. De volgende stap is om te komen tot prioritering en fasering. Niet alles kan morgen geregeld zijn. Hier komen de uitvoeringsnota's in beeld. In deze nota's zult u de komende jaren onderwerpen uit deze Pijlervisie terugzien.

We hebben flinke ambities. Maar zijn ook realistisch. We maken een voorbehoud als het gaat om onze ambities versus de financiën. De taken en opgaven van gemeenten nemen toe, terwijl de financiële middelen afnemen. Ook is er nog veel onzekerheid over de financiële plannen van het Rijk. Wat we wel weten is dat voor de uitvoering van de pijlervisie geld nodig is. We hebben geen glazen bol die tot 2035 reikt. Onvoorziene plaatselijke, regionale, landelijke en internationale ontwikkelingen kunnen invloed hebben op toekomstige financiën en daarmee op toekomstige keuzes. We zullen jaarlijks in de begroting concrete activiteiten en de daarvoor benodigde financiën benoemen, zodat dan een afweging kan worden gemaakt passend bij de situatie van dat moment.

Aan ons als gemeente de taak om wendbaar te zijn en blijven en keuzes te maken. Want als gemeente hebben we een belangrijke rol voor onze samenleving: we willen zorgen voor onze inwoners en hebben de leefbaarheid hoog in het vaandel staan. We zullen ook lef moeten tonen door anders te gaan werken. Hoe we dit willen doen las u onder de uitgangspunten in deel 1 van deze Pijlervisie. Ondertussen blijven we ons ook hard maken voor passende structurele financiën, een uitvoerbaar wettelijk kader en ruimte voor maatwerk voor wie onbedoeld tussen wal en schip valt.

Wij kijken ernaar uit om samen met u met deze ambities aan de slag te gaan. Met elkaar kunnen we een hoop bereiken.

BERGEN OP ZOOM ONTWIKKELT.

Ontwikkel jij mee? >

